

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

KYNOLOGICKÝ VÝCVIK, ČLOVĚK, PES A POHYB
(CYNOLOGIC TRAINING, MAN, DOG AND MOVEMENT)

Bakalářská práce

Autor: *Filip Trauč*
Obor: **Vychovatelství**
Typ studia: **Kombinované studium**
Vedoucí práce: *PhDr. Jan Šmíd, Ph.D.*

2011

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením PhDr. Jana Šmída, Ph.D. V práci jsem použil informační zdroje uvedené v seznamu.“

10. března 2011

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Šmídovi, Ph.D. za podnětné rady, připomínky a metodické vedení mé práce. Dále chci poděkovat panu Mgr. Jiřímu Laňkovi za podporu, pomoc a radu.

Anotace

TRAUČ, F. *Kynologický výcvik, člověk, pes a pohyb*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství. Vedoucí práce J. Šmíd.

Klíčová slova: Kynologický výcvik, člověk pes a pohyb, kanisterapie.

Zaměření práce: teoretická studie s pedagogickým záměrem.

Cíl práce: Kynologie zahrnuje informace o všem, co se týká psů. K praktickým účelům využívají v dnešní době psy především ozbrojené a záchranné složky a některé další instituce a spolky. Všichni mají však jedno společné – zajistit všestranné sportovní vyžití všech chovatelů z řad dospělých i mládeže a naučit je jak vychovat a vycvičit psa tak, aby byl nápomocen člověku. Cílem této bakalářské práce je identifikace styčných bodů života člověka a psa.

Annotation

TRAUČ, F. *Cynologic training, man, dog and movement*. Prague 2011. Bachelor work. Charles University in Prague. Faculty of Education. Institute of the Professional Development of Educational System Employees. Supervisor J.Šmíd.

Key words: Kynologický training, dog and human movement, canisterapie.

Direction of work: theoretical study with pedagogical intention.

Objective: Cynology includes information about everything that relates to dogs. For practical purposes, use of dogs today, especially military and rescue services and other institutions and associations. They all have one thing in common - to ensure all-round sports breeders among adults and youth and teach them how to educate and train the dog to assist the man. The objective of this bachelor work is to find contact points of human's and dog's life.

Obsah

ÚVOD	7
1. HISTORICKÝ PŮVOD PSŮ	8
1.1. Vznik služební kynologie	9
2. POUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ V SOUČASNOSTI	11
2.1. Policie ČR	11
2.2. Armáda ČR	11
2.3. Obecní policie	13
3. SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE U PČR	15
3.1. Výcviková střediska	16
3.2. Výcvikové kurzy	20
3.3. Některé teoretické základy výběru a výcviku služebního psa	21
4. PSI V ZÁCHRANÁŘSKÉM SEKTORU	27
5. PSI V SOUKROMÉM SEKTORU	29
5.1. Pes jako módní doplněk	29
5.2. Pes jako umělecké dílo	31
5.3. Péče o psy	33
6. ORGANIZOVANÁ ČINNOST PSÍCH SPORTŮ V ČR	37
6.1. Český kynologický svaz	37
6.2. Základní kynologická organizace Zvoleněves č. 724	38
6.3. Psí sporty	39
7. KANISTERAPIE	43
7.1. Využití kanisterapie	43
7.2. Oblasti využití kanisterapie	44
8. NÁVRHY PROJEKTŮ DO PŘEDMĚTU VÝTVARNÁ VÝCHOVA	46
9. ZÁVĚR	48
Použitá literatura	50
Seznam použitých obrázků	53
Seznam obrazových příloh	55

ÚVOD

Pes je pravděpodobně nejstarším domácím zvířetem. Asi už nikdy nikdo přesně nezjistí, kdy poprvé došlo k setkání člověka se psem, kdy se z divokého psa stal pes domácí, ve vědecké taxonomii uváděný pod názvem *Canis lupus familiaris* L.,¹ který dodnes doprovází člověka na každém kroku a je mu stále připraven pomoci. Dnes však vztah člověka a psa není pouze přísně pracovní, jak tomu bylo v dávné i nedávné minulosti. Současní psi jsou i žádaným módním doplňkem, který je třeba přenášet v drahých značkových taškách nebo doprovází své „páníčky“ na večerní akce. Další jsou po často velmi komplikované kadeřnické úpravě předváděni jako mistrovské umělecké dílo. Hlavní úkol, který byl psu jeho původem na zemi svěřen, mu však nikdo nemůže vzít, a to jeho úkol pomáhat člověku. V této práci se snažím blíže představit psa a jeho využití ve společnosti, a to nejen jako hlídače, záchranáře a společníka, ale i jako neuvěřitelného lékaře, který dokáže pomoci člověku v každém věku.

Téma mé bakalářské práce je „Kynologický výcvik, člověk, pes a pohyb“. Výběr tématu vůbec nebyl z mé strany náhodný. Vyrůstal jsem v rodině, která se kynologií zabývala, a to i profesionálně. Od dětství jsem byl k lásce ke psům veden, stejně tak, jako k odpovědnosti za jejich výchovu a výcvik. Měli jsme vlastní chovnou stanici s velkým množstvím psů. Celkem logicky jsem se stal i členem kynologického klubu, který jsme však spolu s bratrem v naší vsi museli obnovit. Tento koníček se nakonec stal i mým zaměstnáním, když jsem se stal psovodem oddělení hlídkové služby Policie České republiky. I když v současné době funkci psovoda již nevykonávám, zůstala mi tato problematika velice blízká a své teoretické i praktické zkušenosti bych chtěl využít při zpracování této práce.

Psi i v současnosti doprovází člověka v mnohých oblastech jeho života. Na základě studia dostupných pramenů i vlastní zkušenosti se pokusím identifikovat styčné body, které jsou pro soužití těchto dvou rozdílných tvorů důležité, protože na jejich základě se staví vzájemná spolupráce, potřeba, důvěra a nakonec i láska.

¹ Srov. např. DEWEY, T., BHAGAT, S., *Canis lupus familiaris*. *Animal Diversity Web*. [online]. Cit. 11. 3. 2011. Dostupné na WWW: <http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/accounts/information/Canis_lupus_familiaris.html>.

1. HISTORICKÝ PŮVOD PSŮ

Ochočení psa se datuje již do prehistorické doby. Přirozeně je tady mnoho otázek a nejasností. Dostupné materiály, které pojednávají o zdomácnění psa, jsou „pouhými“ vědeckými hypotézami. Práce vědců v převážné většině vycházejí z podstaty vzniku druhů přírodním výběrem, tj. z darwinismu. Jsou podloženy nálezy z vykopávek a zoologickou analýzou psovitých šelem, které zevšeobecňují značný počet druhů. Dokazují, že psovi je nejvíce podobný vlk a šakal. To jsou pravděpodobní předkové dnešních psů. Oproti tomu zvířata jako jsou lišky, hyeny a brazilští psi, přestože jsou psovi do jisté míry podobná, k jeho předkům řadit nelze. Jedním z podpůrných argumentů této teorie je, že se ani nedají se psem křížit.²

Na základě archeologického bádání je doloženo, že v době kamenné se na území Evropy a Asie vyskytovaly 3 druhy psů – pes *rašelinní*, *Inostracevův* a *Putatinův*. V dalších pracích, které pojednávají o době bronzové, se setkáváme s názvem *pes bronzový* a *pes popelnicový*. Bronzový pes je již považován za pomocníka při hlídání stád. Jeho prapředkem je indický vlk, s nímž má anatomicky shodnou lebku. Potomky jsou ovčáčí psi v Evropě. Popelnicový pes je pravděpodobně výsledkem křížení psa bronzového a rašelinního, za jeho potomky se považují dnešní plemena loveckých psů.³

Vzhled dnešního psa je výsledkem procesu domestikace, umělého výběru a různých druhů křížení. Změnil se typ nervové činnosti psa vzhledem k novým životním podmínkám, zanikla řada již nepotřebných instinktů. Domestikací zase naopak vznikly instinkty nové. Zánik starých instinktů trval stovky generací, stejně tak vznik nových, které již jako vrozené jsou předávány potomstvu.⁴

² Srov. HRUŠOVSKÝ, J. a kol. *Pes a jeho výcvik*. 2. vyd. Praha : Naše vojsko, 1999. s. 9. ISBN 80-206-0091-4, str. 9.

³ Srov. HRUŠOVSKÝ, J. a kol. *Pes a jeho výcvik*. 2. vyd. Praha : Naše vojsko, 1999. s. 9. ISBN 80-206-0091-4, str. 9.

⁴ Srov. HRUŠOVSKÝ, J. a kol. *Pes a jeho výcvik*. 2. vyd. Praha : Naše vojsko, 1999. s. 9-10. ISBN 80-206-0091-4, str. 10.

1.1. Vznik služební kynologie

Koncem 19. století se začal pes vyžívat v policejní, četnické a pohraniční službě. První zmínky o tom, že pes pomáhal ve službě četníkovi, jsou z roku 1897. Zde byl používán jako jeho doprovod. První policejní psi byli použiti v roce 1900 v Gentu v Belgii, kde byl pes využíván i ke kriminalistickým účelům. Správa rakouského četnictva zavedení psů dlouho nechtěla povolit. Až v roce 1909 povolilo tehdejší ministerstvo zeměbrany použití psů na speciální případy. Ke konci roku 1910 udělilo ministerstvo povolení k užívání čtyř psů, kteří byli do této doby používáni pouze zkušebně. V roce 1911 vznikla první směrnice pro „Výcvik a použití služebních psů“, kterou ministerstvo schválilo ve Vídni výnosem pod č. j. 382, oddělení XX. Z 27. 6. 1911. V roce 1915 byl zřízen první státní psinec v Písku pod vedením rytmistra Rottra. Na tomto místě probíhal výcvik psovodů i jejich psů.

Po 1. světové válce byla instituce psovodů rozhodnutím nadřízených úřadů zrušena. Na území republiky bylo celkem 27 psů, kteří byli rozprodáni. Státní psinec v Písku byl zrušen. V květnu roku 1920 byla založena škola pro výcvik vojenských a sanitních psů v Kostelci nad Orlicí. V roce 1921 začali jednotlivci z řad četnictva zasílat na ministerstvo vnitra žádosti o povolení mít služebního psa a tohoto brát s sebou do služby. Žádostem bylo postupně vyhověno s podmínkou, že psi musí složit odbornou zkoušku před komisí. První zkoušky se konaly na Pankráci 27. 11. 1921. Ministerstvem vnitra byl dne 12. 1. 1922 přijat zkušební řád pro policejní psy a to výnosem číslo 2.427/13 jakožto zkušební řád pro výcvik policejních psů československého četnictva. V roce 1922 vznikl psinec v Nových Hradech v jižních Čechách.⁵

Po 2. světové válce se začal organizovat především výcvik vojenských psů. Psi se však cvičili převážně k hlídkové a strážní službě. Využití služebních psů se rozšířilo i u tehdy vzniklého Sboru národní bezpečnosti. V roce 1947 vychází rozkaz, kde bylo povoleno, za splnění určitých podmínek, vodit do služby vlastní obranné psy s odkazem na výnos MV ze dne 10. října 1933 č. 46.947/13 -1933. SNB používal především psy

⁵ Srov. RULC, J. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha : CanisTR, 2011. ISBN 978-80-904210-3-5.

pátrací. V roce 1955 byla vydána Směrnice o služební kynologii a o používání služebních pátracích psů v boji proti zločinnosti.⁶

Služební kynologie prošla v dalších letech vývojem stejně, jako celá společnost, a proto dochází jak k reorganizačním změnám jednotlivých součástí ozbrojených složek využívajících služební psy, tak i ke změnám zkušebních řádů a požadavků kladených na výcvik a použitelnost služebních psů. I když se zdá, že v této moderní době se účel použití služebního psa ztrácí, není to pravdou. Pes je stále nedílnou a potřebnou součástí výkonu práce jednotlivých ozbrojených složek.⁷

⁶ Srov. Historie vzniku služební kynologie. Cz-pes. online. cit. 14. 2. 2011. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>>.

⁷ Srov. RULC, J. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha : CanisTR, 2011. ISBN 978-80-904210-3-5.

2. POUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ V SOUČASNOSTI

2.1. Policie České republiky

Policie ČR byla jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V současné době je její postavení upraveno zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra ČR.

K plnění stanovených úkolů používají policisté oprávnění daná zákonem. Pravidla služební kynologie a využití služebních psů stanoví Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2003. Pokyn rozděluje služební psy podle jejich upotřebitelnosti na:

- a) hlídkové,
- b) pátrací,
- c) specialisty,
- d) strážní.

2.2. Armáda České republiky

Armáda je základem ozbrojených sil a organizačně je členěna na vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary, které se mohou slučovat do větších organizačních celků. Generální štáb AČR je nejvyšším vojenským orgánem resortu ministerstva obrany ČR pro velení a řízení AČR v míru a za branné pohotovosti státu. Ústředním výcvikovým zařízením psovodů a služebních psů AČR je veterinární základna Grabštejn u Hrádku nad Nisou. Zde se provádí výcvik psů pro všechny vojenské útvary, které využívají služební psy pro ostrahu objektů a na speciální práce: ochrana vojsk před terorizmem, vyhledávání drog, záchrana osob a další specializace.

Obrázek: 1

Služební psi jsou u AČR využíváni především ke strážní a hlídkové službě. Dále jsou psi určeni ke speciálním pracím - k vyhledávání drog, výbušnin, zbraní, k pátrání a k záchranářským pracím, k vyhledávání osob zasypaných v troskách v rámci civilní ochrany.

Jedná se o kategorie použitelnosti jako u PČR, a to hlídkoví, pátrací, specialisté a strážní. Psi jsou rovněž používáni při vojenských misích v zahraničí.⁸

Pes je v armádách po útočném noži druhou nejstarší používanou zbraní. Pes má vlastnosti, které nejsou zatím žádnou technikou nahraditelné. I nejnákladnější elektronické zabezpečovací systémy nejsou dokonalé. Systémy pouze upozorní na narušení objektu nebo na vniknutí nepovolané osoby do střeženého prostoru. Žádná technika však není schopna narušitele dohledat a zadržet. Pes je díky svým smyslům, a to především čichu, schopen označit osobu i v úkrytu, kterou voják není schopen vidět. Smyslové orgány psů výrazně převyšují i senzorické vnímání vojáků ve strážní službě.⁹

⁸ Srov. KRANÁTOVÁ, M. *Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice*. Praha, 2001. Bakalářská práce. Policejní akademie České republiky. Ústav policejní bezpečnostních činností. Katedra bezpečnostních služeb. Vedoucí práce Z. Chmela. Cz-pes. [online]. [cit. 8. 3.2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>>.

⁹ Srov. Tamtéž.

2.3. Obecní policie

V roce 1991 vznikla nová ozbrojená složka, Obecní policie. Obecní policie zřízená obcí, která je městem nebo statutárním městem, a v hlavním městě Praze se označuje městská policie.¹⁰ Tato instituce vznikla na základě zákona č. 553/1991 Sb., ze dne 6. prosince 1991 o obecní policii. Strážníci jsou v zaměstnaneckém poměru k obci, strážník smí vykonávat své povinnosti a oprávnění jen na základě platného osvědčení, které vydává ministerstvo vnitra ČR s platností nejdéle po dobu tří let.

Mezi strážníkem obecní či městské policie a příslušníkem PČR je především ten, že strážník je v zaměstnaneckém poměru a příslušník PČR ve služebním poměru. Strážník má mimo jiná oprávnění také oprávnění použít donucovacích prostředků¹¹, psa¹² a služební zbraně¹³. Strážník je oprávněn použít namísto nebo vedle donucovacích prostředků též psa; ustanovení zákona o donucovacích prostředcích se přitom použije obdobně, jako v § 19 zmiňovaného zákona. Pes není tedy přímo vyjmenován v ustanovení o donucovacích prostředcích. Způsobilost psa k použití musí být osvědčena Policií ČR. Přezkoušení psovodů a psů se provádí většinou přes agenturu,

Obrázek: 2

která zajistí výcvik psovodů a psů, a to jak po praktické tak i teoretické stránce. V rámci dohody s Policií ČR se mohou psovodi obecních či městských policií zúčastnit kurzu ve výcvikových střediscích pro psovody a psy Policie ČR. Policie má vytvořeny tematické plány pro tento typ kurzu. V obou případech provádí přezkoušení psovodů a psů komise složená z policistů - instruktorů výcvikových středisek. Obhajoba osvědčení o

¹⁰ Srov. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 1, odst. 4.

¹¹ Srov. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 18.

¹² Srov. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 19.

¹³ Srov. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 20.

způsobilosti psa se provádí každé dva roky. Po vykonání zkoušky odborné způsobilosti strážníka - psovoda nemusí strážník tuto zkoušku již dále obhajovat.

Psi u obecní či městské policie jsou využíváni především k hlídkové a strážní službě, k zajištění veřejného pořádku, k likvidaci výtržnosti. Psi a psovodi jsou účinným prostředkem ke sjednání pořádku, a to i jen jako prevence. Psi nejsou využíváni na pachové práce.¹⁴

¹⁴ Srov. *Útvar psovodů*. Městská policie hlavního města Prahy. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.mppraha.cz/o-mestske-policii/struktura/useky/psovodi.htm>>.

3. SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE U PČR

Policisté ve svém výkonu služby plní úkoly vyplývající ze zákona o Policii ČR a dalších předpisů. V rámci služebního nasazení jsou psi používáni především k těmto úkolům:

1. *vyhledání a sledování pachové stopy,*
2. *širšímu ohledání místa činu za účelem vyhledání a zajištění důkazních materiálů souvisejících s trestnou činností,*
3. *vyhledání vystřelených nábojnic a nalezení předmětů majících vztah k trestné činnosti nebo pachateli,*
4. *pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách, případně ukrytých osobách v objektech, terénu a v dopravních prostředcích,*
5. *pronásledování a případnému zadržení prchající osoby, která se dopustila protiprávního jednání,*
6. *pronásledování a případnému zadržení pachatele z místa činu po čerstvé stopě, vyhledání a vypracování pachové stopy, případně vyhledání předmětů souvisejících s trestnou činností,*
7. *označení pachatele z předmětu nebo ze stopy, pokud k tomu byli vycvičeni,*
8. *ztotožnění pachů dvou předmětů téhož majitele, pokud k tomu byli vycvičeni,*
9. *prohlídce a průzkumu terénu, objektů a avizaci,*
10. *pátracím akcím,*
11. *ochraně státních hranic;*
12. *preventivní činnosti na úseku ochrany veřejného pořádku,*
13. *zákrokům proti narušitelům veřejného pořádku,*
14. *střežení a eskortám osob,*
15. *zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v dopravních prostředcích,*
16. *plnění speciálních úkolů v případech zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti zejména při jeho hromadném narušení,*
17. *pátracím akcím,*
18. *využití u zásahových jednotek.*

V současné době je u PČR využíváno celkem cca **823 služebních psů**. U krajských ředitelství je v současné době zařazeno do výkonu služby cca **450 psů** hlídkových, pátracích a psů na vyhledávání osob v dopravních prostředcích a cca **160 psů** specialistů. Psovodi se služebními psy jsou zařazeni na oddělení služební kynologie u všech krajských ředitelství policie, službě cizinecké policie, ochranné službě a pyrotechnickém odboru. **Oddělení služební kynologie** plní zejména úkoly při ochraně veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku, zajišťování bezpečnosti chráněných objektů, prostorů a osob a ochraně vnitrostátních letišť s mezinárodním provozem. Působí účinně také při předcházení a odhalování trestných činů a přestupků, psovodi se podílí i na pátrání po osobách a věcech, zjišťování důkazů pro účely trestního řízení a v neposlední řadě působí i preventivně při předcházení trestné činnosti. Mimo vlastní činnost ve výkonu služby mohou oddělení plnit i některé další úkoly na úseku reprezentace a propagace policie, zejména při prezentaci služebních psů a služebních koní na společenských, sportovních a kulturních akcích, mohou se účastnit pořádání nejrůznějších tematických exkurzí pro děti předškolního věku, žáky a studenty škol v areálech oddělení služební kynologie útvarů policie spojených s přednáškami o využívání služebních psů v rámci policie. Příslušníci kynologických oddělení se také často účastní služebních a veřejných sportovních kynologických akcí a závodů v České republice i v zahraničí.¹⁵

Pro důkladnou a profesionální přípravu jak psovodů, tak i psů byla zřízena výcviková střediska s vyškoleným personálem.

3.1. Výcviková střediska PČR

Další důležitou součástí Odboru služební kynologie jsou výcviková střediska. Nestačí jen psy odchovat, ale psovodi se musí se psy připravovat k plnění důležitých úkolů. K tomuto účelu jsou určena výcviková střediska. Výcviková střediska se dělí na střediska s všestranným výcvikem a speciálním výcvikem. Všestranný výcvik se dělí na

¹⁵ Srov. *Odbor služební kynologie a hipologie*. Policie České republiky. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>>.

disciplíny: pachové práce, poslušnost a obranné práce. Speciální výcvik se soustředí na speciální pachové činnosti, kdy je pes cvičen k vyhledání a detekci určitých látek – metoda pachové identifikace, vyhledání drog a omamných látek, vyhledání výbušnin a nástražných výbušných systémů, vyhledání zbraní, vyhledání lidských ostatků, detekci akceleračních, vyhledání osob v dopravních prostředcích. Psovodi v jednotlivých typech kurzů absolvují výcvik v délce 14 dnů až 20 týdnů.

Výcvikové středisko služebních psů Býchory

Výcvikové středisko vzniklo v roce 1952 jako nové výcvikové středisko Veřejné bezpečnosti pro výcvik služebních psů. Nachází se v okrese Kolín, nedaleko od okresního města. Je určeno výuce a výcviku psovodů a služebních psů Policie ČR, Vězeňské služby ČR, Armády ČR a Vojenské policie ČR, včetně přezkušování strážníků Městské policie a jejich psů. V současné době je středisko začleněno pod Odbor služební kynologie a hipologie Policejního prezidia ČR. V současné době se jedná o nejkomplexnější a nejvšestranněji zaměřené výcvikové středisko. Ve výcvikovém středisku je v současnosti zabezpečován výcvik po linii klasické kynologie.

Výcvikové středisko tudíž připravuje psovody jen pro hlídkovou a pátrací službu. Prioritou výcvikového střediska jsou výukové kurzy. V současnosti středisko pořádá na 22 různých typů výcvikových kurzů, v nichž ročně vyškolí kolem 250 psovodů se svými psy.

Obrázek: 3

V roce 1958, po 6 letech dobudování výcvikového střediska, byl vedle vstupu do objektu obnovený kamenný pomník, který připomíná věrnou službu psa člověku. Dokumentuje to i nápis na tomto kameni: „Na paměť věrných služeb psa ARCA,

zastřeleného při poskytování pomoci svému vůdci v Kolerově. VIII. 1931“. Tento památník lidského vděku za věrnost zvířete postavily Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze a Spolek k ochraně zvířat v Československé republice.¹⁶

Výcvikové středisko služebních psů Dobrotice

Středisko bylo přebudováno ze školní pohraniční rotu v letech 1993 - 1994. Výcvikové středisko Dobrotice se nachází na úpatí Hostýnských vrchů v okrese Kroměříž, nedaleko od města Holešova. Původně bylo zaměřeno na odbornou přípravu a výcvik psovodů a služebních psů, zejména pohraniční policie. Od roku 1997 je výcvikové středisko součástí OSKH s celostátní působností pro všechny služby PČR. Výcvikové středisko navazuje na dlouholetou tradici výcviku služebních psů, která vznikla v prvních letech po vzniku samostatného československého státu. Jedná se o nejmladší a kapacitně největší výcvikové středisko psovodů a služebních psů, odboru služební kynologie a hipologie policejního prezidia České republiky. První kurzy psovodů zde byly zahájeny v září roku 1994. Ve výcvikovém středisku je v současnosti zabezpečován výcvik po linii klasické kynologie. V průběhu výcvikového roku se v tomto středisku proškolí cca 200 psovodů a služebních psů. Na žádost útvarů PČR a se souhlasem vedení OSKH může být výcvikové středisko použito při zajištění mimořádných bezpečnostních a pátracích akcích, které vyžadují větší nasazení sil a prostředků.¹⁷

Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora

Výcvikové středisko vzniklo koncem šedesátých let. Nachází se v rekreační oblasti boleveckých rybníků, na břehu řeky Berounky na předměstí města Plzně. Je určeno výuce a výcviku psovodů a služebních psů Policie ČR, Vězeňské služby ČR, Armády ČR a Vojenské policie ČR, včetně přezkušování strážníků Městské policie a

¹⁶ Srov. *Výcviková střediska psů POLICIE ČR*. Chovatelská stanice FCI EC Čížinský Potok. [online]. rev. 25-10-2010. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/168-vycvikova-strediska-psu-policie-cr>>.

¹⁷ Srov. *Odbor služební kynologie a hipologie*. Policie České republiky. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>>.

jejich psů. Od roku 2004 je zaměřeno na speciální výcvik. Výcvikové středisko Plzeň - Bílá Hora vzniklo koncem šedesátých let jako výcvikové středisko služebních psů ozbrojené ochrany železnic, později železniční policie. V průčelí výcvikového střediska je oplocený pozemek o rozloze cca 1,5 ha, který slouží pro výcvik služebních psů. Během několika let středisko prošlo řadou úprav a stavebních zásahů až do současné podoby. Vlevo od budovy výcvikového střediska je vybudováno ustájení pro služební psy. Každý rok jsou podle požadavků PČR správ krajů organizovány jednotlivé typy kurzů, které se liší typem, náplní a délkou. Praktický výcvik je především zaměřen a přizpůsoben způsobu páchání trestné činnosti (výcvik do praxe). Na závěr každého kurzu se provádí přezkoušení každého psa za účelem obhájení již zadané kategorie, resp. její zvýšení. Středisko velmi úzce spolupracuje s jednotlivými vedoucími kynology PČR správ krajů.¹⁸

Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bálková

Výcvikové středisko je dislokačně zařazeno pod výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora. Středisko se nachází na hranici Plzeňského kraje směrem na Karlovy Vary. Jedná se o areál bývalé policejní školy a následně záchranného zařízení pro cizince. Středisko zahájilo svoji činnost v roce 2007 a je to nejmladší výcvikové středisko. V tomto výcvikovém středisku probíhá výcvik psů specialistů. V areálu jsou vybudovány výcvikové trenažéry a prostory, které napodobují prostory praktického využití. Současně jsou využívány i okolní objekty. V areálu jsou vybudovány nové moderní kotce, které splňují přísné hygienické i veterinární normy. Dobře je zde postaráno i o psovody.¹⁹

¹⁸ Srov. *Výcviková střediska psů POLICIE ČR*. Chovatelská stanice FCI EC Čížinský Potok. [online]. rev. 25-10-2010. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/168-vycvikova-strediska-psu-policie-cr>>.

¹⁹ Srov. *Odbor služební kynologie a hipologie*. Policie České republiky. [online]. [cit. 10. 3. 2011].

3.2. Výcvikové kurzy

Kurzy pro psovody a služební psy jsou organizovány podle odborností a jsou zaměřeny zejména na získání a rozvíjení speciálních znalostí nezbytných pro výkon služby. Jsou plánovány na základě požadavků útvarů policie. Organizace výcvikových kurzů je stanovena přílohou

Obrázek: 4

ZP PP č.10/2003. Kurzy jsou prováděny dle osnov tematických plánů kurzů, které schvaluje vedoucí odboru kynologie. Pro jednotlivé kategorie použitelnosti služebních psů je určen vždy jiný typ kurzu, lišící se specializací a délkou trvání. Jedním z nejdůležitějších kurzů je Základní kurz, na základě jehož absolvování a úspěšného ukončení může policista vykonávat funkci psovoda. Níže je uveden stručný přehled těchto kurzů.

– Základní kurz

- **Kurzy pro hlídkové psy:**
- kondiční kurz
- doškolovací kurz
- **Kurzy pro pátrací psy:**
- speciální kurz
- kondiční kurz
- doškolovací kurz

– **Kurzy pro psy specialisty:**

- speciální - kurz k vyhledávání osob v dopravních prostředcích
- základní - kurz k vyhledávání osob
- kurz k vyhledávání osob metodou pachové identifikace
- kurz k vyhledávání drog
- kurz k vyhledávání zbraní
- kurz k vyhledávání výbušnin
- kurz k vyhledávání mrtvol
- doškolovací

– **Další kurzy:**

- kurz pro figuranty
- kurz pro mladé psy
- kurz pro psy připravované ke splnění podmínek chovnosti²⁰

3.3. Některé teoretické základy výběru a výcviku služebního psa

Obrázek: 5

Základní kategorií služebních psů se jeví kategorie pátracích psů. Než psovod dospěje do stadia složení první zkoušky v kategorii pátracích psů P1, předchází tomu dlouhá cesta výběru vhodného jedince a jeho náročného výcviku.

něco říci o typech psů z hlediska vyšší nervové soustavy, vzruchu a útlumu, podmíněných a nepodmíněných podnětech a reflexech využívaných při výcviku a

Nejdříve je však nutné si

²⁰ Srov. ZP PP 10/2003, kterým se vydávají pravidla služební kynologie.

samozřejmě i vlastnostech psovoda, které jsou důležité pro úspěšný výcvik a použití služebního psa. I. P. PAVLOV dělí typy vyšší nervové činnosti podle síly nervových procesů vzruchu a útlumu na slabý typ a silný typ, který se i dále dělí.²¹

Typy psů z hlediska vyšší nervové soustavy:

- **Slabý typ, nazývaný melancholik**, tvoří jeden typ. Zástupci tohoto typu mají oba nervové procesy vzruch i útlum slabé. Proto u tohoto typu psů musíme vyloučit příliš silné podněty, které snadno vedou k vzniku ochranného útlumu, případně i k vážným nervovým poruchám. U psů slabého typu můžeme pozorovat nespokojenost, stále se rozhlízející a nesnášejí velké pracovní zatížení. Silnější a náhlé podněty u nich vyvolávají pasivní obrannou reakci, která je podstatou bázlivosti. Tato reakce se projevuje tím, že pes se chvěje, močí anebo má snahu utéci apod. V rušivých podmínkách se u těchto psů velmi těžko vytváří podmíněné reflexy. Jejich pozornost a soustředěnost je odváděna i slabšími vedlejšími podněty. Tento typ psa se pro výcvik a tudíž ani pro výkon služby nehodí.
- **Silný nevyrovnaný typ se nazývá cholerik**, u kterého se projevuje a převažuje proces vzrušivosti ve vztahu k procesu útlumu. Z těchto důvodů se u tohoto typu psů obtížněji budují a upevňují podmíněné útlumy (především zpožďovací a diferenciacní útlum), což činí jeho výcvik náročnějším. Chování psa tohoto typu je charakterizováno krátkými neopodstatněnými výbuchy vzrušivosti, které někdy vedou až k agresivnímu jednání psa. I přes některé uváděné nepříznivé okolnosti je to pes, který za správného vedení výcviku jde připravit ve velmi dobrého služebního psa pro praktický výkon služby.
- **Silný vyrovnaný - živý typ se nazývá sangvinik**. U tohoto typu psa se podmíněná reflexní činnost buduje velice rychle po několika pokusech, cviky provádí pes rychle, dokonale a s patřičnou živostí i zájmem. Jeho nervová soustava, především nervové procesy vzruch a útlum snesou silné zatížení, jsou

²¹ Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW:

vůči sobě z hlediska síly vyrovnané a dosti rychle se pohybují. Tím se pes tohoto typu dokáže dokonale přizpůsobovat silným podnětům, náhlým a rychlým změnám. Obvykle ani nejobtížnější výcvikové zatížení nemusí vyvolat funkční poškození nervové soustavy psa. Jde o typ psa, který považujeme pro výcvik a praktickou službu za typ nejvhodnější.

- **Silný vyrovnaný - klidný typ se nazývá flegmatik.** U tohoto typu psa se podmíněné reflexy vypracovávají poněkud pomaleji než u typu sangvinika. Příčinou je, že obtížněji se střídá nervový proces vzruchu, s procesem útlumu nebo obráceně. To má za následek, že se reakce na daný podmíněný podnět poněkud zpožďuje, než je tomu u typu psa sangvinika, který na podmíněný podnět reaguje rychleji a bezprostředně. I přesto jde o psa, který je pro výcvik a praktickou službu dobře upotřebitelný.²²

Toto rozdělení typu psů z hlediska vyšší nervové činnosti je nutné chápat jako schematické, které pochopitelně nenahrazuje ohromné množství variací a přechodů mezi jednotlivými skupinami, které však přesto nakonec zapadají do těchto čtyř základních skupin. Vzhledem k tomu, že pojem vyšší nervová soustava úzce souvisí s pojmy vzruchu a útlumu, budeme se těmito dvěma následně blíže věnovat.

Vzruch a útlum

Pro pochopení jednotlivých typů psů je dále nutné vysvětlit procesy vzruchu a útlumu. Proces vzruchu a útlumu jsou nejzákladnějšími nervovými procesy. Každá reflexní reakce závisí na vzájemném vztahu obou základních nervových procesů, tzn. vzruchu a útlumu. Vzruchem rozumíme každé podráždění nervové soustavy. Tím, že jsou vzrušena nervová centra, dochází k určité reflexní činnosti organismu. Při výcviku psa nám proces vzruchu vyvolávají nepodmíněné a podmíněné podněty. Bez používání těchto podnětů bychom nemohli dosáhnout toho, aby nám pes provedl požadovaný cvik.

<<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

²² Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

Útlum je opakem procesu vzruchu. Při útlumu jsou nervová centra v takovém stavu, kdy činnost orgánů s nimi spojená se dočasně zastavuje, nepracuje.²³

Podmíněné a nepodmíněné podněty

Další důležitou teoretickou součástí výcviku je znalost a pochopení jednotlivých podnětů. Pod pojmem podnět rozumíme jakékoliv podráždění nervové soustavy psa. Podráždění nervové soustavy psa může být vyvoláno vnějším prostředím, v němž se pes nachází nebo podrážděním přicházejícím z vnitřního prostředí organismu psa, například vlivem zvýšené teploty, onemocněním, přeplněným močovým měchýřem apod. Podnětem při výcviku psa je tedy povel, posunek, trnutí vodítkem, trnutí dlouhou šňůrou, tlak ruky apod. Tyto podněty působí na různé smyslové orgány psa a vyvolávají podráždění jeho nervové soustavy. Podněty používané při výcviku psa se dělí na podmíněné a nepodmíněné.²⁴

Nepodmíněné podněty dále dělíme na:

- mechanické - působení obojků, působení vodítka a dlouhé šňůry, tlak ruky, lehký úder
- chuťové - všechny druhy pamlsků

Podmíněné podněty dělíme na:

- povel psovoda
- posunky a pohyby psovoda
- zvukové signály
- pachy

Používání nepodmíněných a podmíněných podnětů při výcviku psa má značný význam. Bez nich bychom v žádném případě psa nevytvořili. V počátku nácviku

²³ Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

²⁴ Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

každého cviku se musí používat jak nepodmíněných, tak podmíněných podnětů ve vzájemné souvislosti. Důležité je však jejich správné používání. Podmíněný podnět má poněkud předcházet nepodmíněnému podnětu. Dále síla používaných podnětů musí odpovídat povahovým vlastnostem psa. Toto platí zejména pro používání nepodmíněných podnětů, které jsou určitým násilím vůči zvířeti. Takto správně používané podněty při výcviku psa vedou k rychlému a kvalitnímu stupni jeho cvičenosti.²⁵

Podmíněné a nepodmíněné reflexy

Pokud byly výše zmíněny podmíněné a nepodmíněné **podněty**, je nyní nezbytné zmínit se i o podmíněných a nepodmíněných **reflexech**, které rovněž tvoří důležitou skupinu determinant psího chování. Nepodmíněnými reflexy nazýváme vrozené a víceméně neměnné reflexy, které jsou vyvolávány částmi nervové soustavy ležícími níže než je mozková kůra. Nepodmíněnými reflexy je zajištěn další vývin a život psa od samého narození. Je známo, že štěně, ač nevidí, je schopno si nalézt struk feny a přijímat potravu sáním, přiměřeně se pohybovat a podobně. S jeho anatomickým vývojem jsou postupně uváděny v činnost další složitější nepodmíněné reflexy jako je schopnost běhat, kousat, najít si samostatně potravu, pohlavně se rozmnožovat a podobně. Nepodmíněné reflexy mají však omezený rozsah možností zajištění života psa. Jelikož jde o vrozené a ve své podstatě neměnné reflexy, nedávají zvířeti zcela možnost se přizpůsobit proměnlivým životním podmínkám. K tomu pes potřebuje reakce jiného druhu, které jsou schopné se měnit podle podmínek prostředí. Nepodmíněné reflexy mají však pro výcvik nesmírný význam. Jejich význam spočívá v tom, že na jejich základě je dána možnost vytvářet podmíněné reflexy, což znamená vybudovat u psa takové návyky, které budou činit psa prospěšného člověku. V předešlé části bylo objasněno, že nepodmíněné reflexy nestačí k dokonalému přizpůsobení se organizmu psa proměnlivým životním podmínkám. Novými proměnlivými formami reakcí, které se u psa vytvářejí až v průběhu jeho života, a které provádí mozková kůra, se nazývají podmíněnými reflexy. Pod pojmem podmíněný reflex rozumíme nové a dočasné nervové spojení, které vzniká v mozkové kůře psa na základě nepodmíněných

²⁵ Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

reflexů. Jde o nové nervové spojení, které vzniká v mozku psa na základě získaných zkušeností během jeho života. Dočasným nervovým spojením je podmíněný reflex proto, že tak jak vzniká toto nové nervové spojení v mozku psa, může opět zaniknout. Podmíněné reflexy se vytvářejí v mozkové kůře psa a jsou její základní a nejdůležitější činností. Vytvořený podmíněný reflex se musí neustále zpevňovat. Tak jak docházelo k postupnému vytváření podmíněného reflexu, bude docházet k jeho postupnému vyhasínání, nebudeme-li jej zpevňovat. Zcela však nezmizí a již několikerým opakováním se opět zpevní.²⁶

Vlastnosti psovoda

V souvislosti s výchovou a výcvikem psa je nutné se dále zabývat vlastnostmi psovoda samotného. Jsou to především jeho povahové vlastnosti, dovednost, vztah k této náročné a obtížné práci a konečně i vztah psovoda ke psu. Mezi nesmírně důležité vlastnosti psovoda je třeba zařadit sebeovládání, houževnatost a důslednost. Dále pak je to snaha po neustálém

Obrázek: 6

prohlubování teoretických znalostí, správný vztah ke psu a schopnost působit při výcviku psa jako komplexní podnět.

²⁶ Srov. *Fyziologie vyšší nervové činnosti psa*. Cz-pes. [online]. [cit 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

4. PSI V ZÁCHRANÁŘSKÉM SEKTORU

Motto této kapitoly by mohl být slogan: „Na co nestačí lidé a technika, to dokáže pes“. Vyhledávání živých lidí v sutinách domů zničených zemětřesením, zavalených pod lavinami, či zraněných v nepřístupných terénech, vyhledávání lidských ostatků po katastrofách, haváriích, hledání utonulých, odhalování plastických trhavin vyrobených starými metodami a tudíž pro moderní detektory neviditelných - tam všude člověk a jeho technika selhává a musí nastoupit pes záchranář.²⁷

Zde je na místě uvést jeden příklad za všechny. Český USAR tým, který je podle svého názvu Urban Search And Rescue zaměřen na vyhledávání osob v městské zástavbě po zemětřeseních či závalech, získal ve čtvrtek 14. 10. 2010 odpoledne v Ostravě právo nosit označení „Heavy team“, tedy těžký záchranný tým. Dostal se tak do rodiny dvou desítek stejných odřadů na celém světě, které jsou přednostně vysílány strukturami OSN do zemí postižených přírodními katastrofami. Právo nosit toto prestižní označení ve jméně i visačku na rameni záchranářské kombinézy dostal český USAR tým po tří denní praktické části mezinárodního klasifikačního cvičení, které se konalo v Ostravě v Dolní oblasti Vítkovic. Zde bylo velmi realisticky (zahraniční hodnotitelé i pozorovatelé to kvitovali) simulováno zřícení několika budov a zasypaní desítek osob po působení tornáda. Zraněné hráli figuríny i živí figuranti z řad hasičů. Podle vedoucího cvičení a zástupce ředitele Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje plk. Ing. Vladimíra Vlčka, Ph.D. byla udělením certifikátu úspěšně zakončena dvouletá aktivní práce na vytvoření, vybavení a vycvičení kvalitního týmu.²⁸

²⁷ Srov. *Výcvik záchranářských psů*. Hafici.cz. [online]. rev. 28-02-2008. [cit. 5. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.hafici.cz/clanky/vychova-a-vycvik-psa-2/vycvik-zachranarskych-psu-39/>>.

²⁸ Srov. ZEMANOVÁ, V. Certifikace USAR týmu. *Working dogs*. online. rev. 17-10-2010. cit. 5.3.2011. Dostupné na WWW: <<http://www.02.working-dogs.eu/index.php/zachranna-kynologie/patrani-zachrana-a-izs.html>>.

Záchranářský výcvik má nutně svá specifika. Podobně jako výcvik pracovní obsahuje výcvik zvaný *poslušnost* speciální cviky. Jedná se zpravidla o nácvik sledování stopy, specifický je však v zaměření na nalezení a záchranu osob v různých terénech, například ve volném nepřehledném terénu, sutinách, lavinách či na vodních plochách. Vycvičení psi jsou zpravidla nasazováni při reálných katastrofách.

Obrázek: 7

5. PSI V SOUKROMÉM SEKTORU

5.1. Pes jako módní doplněk

Vlastnictví psa v dnešní době není rozhodně výjimkou a slavní lidé v tomto směru nikterak nevybočují. Snad právě naopak. Pes je v tomto případě vítaným módním doplňkem. Například na tomto obrázku je možné vidět slavné zpěvačky se svými psy. Tato kapitola, vzhledem ke svému obsahu, bude pojata v trochu „odlehčeném“ tónu.

Obrázek: 8

1. Hilary Duff, 2. Britney Spears, 3. Jessica Biel, 4. Pink, 5. Paris Hilton, 6. Mandy Moore, 7. Brittany Murphy, 8. Nicole Richie

Je však smutnou pravdou, že některé celebrity zvířata mají víceméně jen pro parádu a jakmile je omrzí, dají je pryč. Avšak módní trendy, které jsou určeny pro domácí mazlíčky, jsou stále „in“. Samozřejmě je tento fenomén spojen i se značnou kontroverzí. Například soutěž v psím designu, kdy pes je jakási socha a psí kadeřníci vytváří umělecká díla, mnohdy vzbuzují i rozpaky.

Obrázek: 9

Modní návrháři mají o práci postaráno

Kdo dnes pravidelně sleduje módní trendy, ví, že už dávno nestačí mít sladěnou kabelku a boty, kalhoty a bundu, čepici a šálu – kdo chce být IN a vlastní zvířecího miláčka, měl by jej obléknout do šmrncovní kombinézy, která by stylem i barvou měla ladit s oblečením majitele. Dokonce i na

přehlídkových molech se už dávno

Obrázek: 10

nepromenádují pouze modelky a modelové, nýbrž také psi. Renomované módní salony v poslední době zaznamenaly velkou poptávku právě po těchto oblečcích a vyhlášení módní návrháři navrhují a navrhují.

Jak psovi vybrat šatník?

Obrázek: 11

Rozhodli jste se, že obléknete svého psa? Ideální psí šatník by měl údajně obsahovat minimálně tři obleky zimní proteplenou kombinézu, nepromokavou bundu a vlněný svetr. Pokud se však psa chystáte vzít na nějakou speciální akci, je dobré výběr oblečení

podřídit právě dané příležitosti. Seženete i psí smoking nebo princeznovské bílé

svatební šaty, které si už dokonce můžete vypůjčit ve specializovaných psích půjčovnách svatebních šatů.

Pro úplnost nezapomeňte ani na doplňky. Seženete psí boty, klobouky, šály a třeba také trendy sluneční minibrýle. Vše samozřejmě podléhá nejnovějším módním trendům! Je třeba brát to s nadhledem a trochu jako recesi. Zvířecí móda se k nám dostala z Ameriky, kde je velmi populární oblékat své čtyřnohé kamarády do dokonale propracovaných oblečků luxusních značek. Pro některé majitele psů je to životní styl a své mazlíčky používají spíš jako módní doplněk.

Veterináři versus stylisté

Většina veterinářů je k otázce obleků pro psy spíše skeptická a tvrdí, že pes potřebuje při procházce v chladném počasí jen dostatek pohybu, což mu k zahřání bohatě stačí. Na druhou stranu můžeme zvážit fakt, že pes chovaný v bytě ve stálém teploučku dříve nebo později skutečně zchoulostiví a teplým svrškem u něj můžeme předejít nachlazení, virovým infekcím či například revmatickým onemocněním. Studie navíc prokázaly, že čím je pes starší, tím větší má problémy s termoregulací a mrazem skutečně velmi trpí.²⁹

5.2. Pes jako umělecké dílo

Jedním ze psů, který působí silně estetickým dojmem, je Greyhound. Umělecké dílo přírody nebo Boha, chcete-li. V každém případě je greyhound velmi výjimečný pes a poskytne vám nejen požitek, vzrušení a napětí na dostizích, ale i každodenní estetický zážitek, rozhodnete-li se s ním žít. Nezáleží na tom, jakého jste vzdělání, či profese, důležité je, zdali máte potřebnou míru estetického či uměleckého citění. Obrázek: 12

²⁹ Srov. ELIŠKA, R. *Pes jako módní doplněk?* Slečna.info. [online]. [cit. 10. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://slečna.info/tvuj-svet/pes-jako-modni-doplněk/>>.

V eleganci, ladnosti, vznešenosti a ušlechtilosti greyhound vyniká. Ať už si greyhound sedne, lehne, postaví se, otočí hlavu vpravo, vlevo, podívá se tam či onam, zvažní či zpozorní, neustále vám nesčitelnými varietami svých ladných křivek dopřává pocit, že vlastníte vždy novou a novou sochu, novou plastiku, vždy nové umělecké dílo, které se vám nemůže nikdy omrzet.

Obrázek: 13

Chrt je vynikajícím společníkem v restauraci, na procházce i ve společnosti. Stejně jako v domácnosti je to s vychovaným greyhoundem i v restauraci. V dobrých restauracích vás nejenže nevykážou ven, ale dají chrtům misku s vodou a navíc se ještě zvědavě vyptávají. Mnozí z personálu podniku i jeho hosté již dostihy chrtů někdy v zahraničí viděli a vyptávají se docela zasvěceně. V restauraci oceníte, jestliže jste ve výchově

greyhonda neslevili a on považuje za samozřejmé, že co je na stole - je vaše kořist. Chrti po chvíli bdělosti a ostražitosti v novém prostředí lehnou – a spí. Aby to vydrželo co nejdéle, je lepší s nimi být v klidnějším koutu, nežli u okna či výlohy. Mohl by vidět nějakou „návnadu“-kočku nebo malé plemeno psa, a chtěl za ní ven. Na procházce budete s greyhoundy středem pozornosti, tím si můžete být jisti. A dva greyhoundi upoutají a vyniknou tak nějak víc, nežli jeden. Greyhoundi to skvěle zvládají i ve větší společnosti lidí. Na snímku je záběr z Paláce kultury v Praze, slavnostní ocenění – Žena roku. Kdo má trochu cit pro krásu, greyhound jej prostě nadchne. Takže greyhoundy hladily a mazlily se s nimi dámy v drahých toaletách a

zálibně se s nimi taktéž producírovali pánové v drahých oblecích. Bez čehokoliv, co by zavdávalo obavy hostů o jejich odění.³⁰

5.3. Péče o psy

Úprava psů není vždy jednoduchá, ne každý pes se nechá česat a natož pak si nechat jezdit vrčící stříhací mašinkou po zádech nebo stříhat kolem očí. Tato práce není jednoduchá a příjemná jak pro majitele, tak pro psa. Jakou péči vlastně pes potřebuje? Úprava srsti jako je rozčesávání, stříhání

Obrázek: 14

drápků, odstranění parazitů, odstranění problémů jako je maz v uších či čištění análních žláz. To je jen málo z toho, co by měl pes dostávat jako péči a čeho by si měl majitel všimnat. Pokud totiž něco zanedbá, může psovi přivodit i značné zdravotní problémy.

Péče o zuby

Zuby psa je třeba také pravidelně čistit. Většinou postačí jednou týdně. Za tímto účelem se prodávají speciální psí kartáčky a také enzymatické zubní pasty. Díky nim psovi zuby nejen dobře vyčistíme, ale také předejdeme zubním kazům a zánětům. Pasty totiž obsahují i dezinfekční složky. Pokud kupujeme psovi čas od času žvýkací dentální tyčinky, bude jeho chrup zdravý a silný ještě více. „Alespoň jednou za dva týdny by měl dentální tyčinku dostat každý pes," I při této proceduře je lepší, pokud psa drží ještě druhá osoba a uklidňuje ho. Ne každý pes totiž snáší osobní hygienu s nadšením.

³⁰ Srov. *Greyhound – umělecké dílo přírody*. Jamie, Shaaza a Snowie. [online]. rev. 07-01-2009. [cit. 3. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>>.

Odstranění zubního kamene

Jedná se o zcela rutinní zákrok. Psi totiž mají často problém se zubním kamenem. Musíme se proto o jeho chrup pravidelně starat a zhruba od pátého roku jeho života mu zuby kontrolovat, zdali se neusazuje kámen. Čím dříve to podchytíme, tím méně bude následné odstraňování pro psa nepříjemné. Existují ale plemena, která jsou k tvorbě zubního kamene náchylnější a je třeba je hlídat už od druhého roku života. Jedná se například o pekingského psa, jezevčíka, bišonka, pudla, boloňského psíka. Jedním z příznaků, kdy by se v ústech psa mohl objevit zubní kámen, je zápach z úst, proto jej nesmíme přisuzovat některým nelibým věcem, které pejsek strčí venku do tlamičky nebo to nepřikládat konzumaci sušených mas jako jsou plíce či hovězí uši. Odstraňování zubního kamene probíhá buď ultrazvukem, nebo mechanicky a bez narkózy. Jsou totiž psi, kteří by mohli špatně snášet tuto aplikaci, ať už jsou třeba staří nebo mají jiné zdravotní komplikace, které by mohly jeho život ohrozit. Jedná se tak o jedinečnou možnost, jak pomoci psovi od problému a zároveň nijak nezatížit jeho zdraví.

Stříhání psa

Psi potřebují pravidelný sestřih, aby se jim nezacuckovaly chlupy a aby jim nezplstnatěl kožich. Rovněž je to z důvodu, aby psům chlupy nepřekážely v běžné termoregulaci a aby jim chlupy mezi polštářky na tlapkách nezachytávaly zbytečné nánosy špíny.

Obrázek: 15

Existují také plemena, jako jsou například: teriér, bišonek, maltézský pes, pudl a jiná plemena, která vyžadují speciální sestřih.

Česání psa

Pravidelné česání je základ dobrého vzhledu kožichu. Jak již bylo zmíněno, zplstnatění může mít neblahé následky. Pod zamotanými chlupy se může usazovat špína, která může být základem pro zánětlivé infekce. Česání a vyčesávání chlupů je ale dost náročné, protože pes nedrží. Pokud se s ním nechcete prát, tak to nechte na odborníkovi, který ví jak na psa. Pokud pes už zplstnatí, tak lze jej ještě učesat a upravit tak, aby mu to slušelo a zároveň se předešlo případným problémům.

Koupání a sušení psů

Mezi pravidelnou péčí patří koupání, které sice psi nepříliš dobře snáší (většina plemen), ale při profesionální péči odborník vnímá, jak pes reaguje a přizpůsobuje úpravu i jeho chování. Následné vysoušení jen urychlí danou proceduru, aby mazlíček mohl co nejdříve domů. Pokud se nechceme zdržovat domácím koupáním psa, tak mu můžeme dopřát péči v salonu, protože se nejedná o tak častou činnost.

Čištění uší psa

Psům se v uších utváří maz, který je třeba pravidelně odstraňovat, aby zde nevytvářel neplechu. Ucpávání zvukovodu a zamotání chlupů v tomto důsledku může mít neblahé následky. K tomu se vztahuje i depilace chloupků, které jsou v uších. Jejich pravidelné odstraňování je rovněž službou, kterou vám v Psím salonu poskytnou.

Stříhání drápů

Na krácení drápů by si měl každý pes navyknout v co nejmladším věku. Později to pro ně může být zbytečně stresujícím zážitkem. Drápy je nutné stříhat u všech plemen psů a to přibližně jednou za jeden až dva měsíce. Záleží na tom, po jakém povrchu a jak moc pes chodí. Psi odchovaní v městských ulicích, kteří se každý den venčí na tvrdých dražebních kostkách, asfaltu či betonu si drápky přirozeně obrušují více, než psi chovaní na zahradě. Stříhání drápů je důležité i z bezpečnostních důvodů. Pes s dlouhými drápy si totiž může ublížit nebo dráp zatrhnu či zalomit. Takováto zranění jsou pro psy velmi bolestivá a dlouho se hojí.

Čištění análních žlázek psa

Procedura, kterou může rovněž provádět odborník nebo vás ji může naučit. Protože se ale jedná o nepříliš líbivou metodu a pes se vám může cukat, tak je lepší jednou za čas zajít k odborníkům.

Ooblešení a stříkání proti jiným cizopasníkům

Tyto malá zvířátka mohou psiho miláčka pěkně potrápit. Zajděte si proto k odborníkům, kde psa zbaví těchto cizopasníků a poradí s následnou péčí.

Péče o psy v salonu

Se standardní péčí o psa i se vzniklými problémy si nejlépe poradí vyškolený odborník. Poskytne mu nejlepší péči, ať už se jedná o kráslicí procedury nebo si poradí i se zdravotními obtížemi. Poradí, jak o psa pečovat a upozorní na problémy, které pes může mít. Doporučí vhodné přípravky a naučí vás základní procedury. Zároveň ale zbaví majitele starostí a ušetří mu čas, který by strávili i s rutinní péčí o psa, protože i běžné česání bývá někdy boj. Majitel tak předchází různým komplikacím, protože pes bude pod profesionálním dohledem a on bude upozorněn, pokud nebude něco v pořádku. V důsledku zanedbání totiž nejen, že by ho odstranění problému mohlo stát spoustu peněz (běžně i několik desítek tisíc), ale také by mohly komplikace na psovi zanechat trvalé následky nebo ho dokonce zahubit.

Péče o psy doma

Existují alespoň zásadní pravidla, kdy byste měli o psa nějak pečovat. Můžeme se věnovat výše naznačeným úkonům, které můžeme provádět i doma. Patří sem koupání, péče o tlapky, stříhání, čištění análních žláz, očista uší, česání, čištění mazu kolem očí, péče o chrup, kontrola, jestli se na psovi nechty klíště apod. Všimějme si proto, zdali se v souvislosti s těmito úkony neděje na daných místech něco podezřelého. Správná péče o čtyřnohého miláčka se rozhodně vyplatí. Uvidíte to na jeho dokonalém vzhledu i zdravotním stavu.³¹

³¹ Srov. *Základní péče o psa*. WWW.HAF-HAF.CZ. [online]. [cit. 12. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.haf-haf.cz/uprava/uprava.asp>>.

6. ORGANIZOVANÁ ČINNOST PSÍCH SPORTŮ V ČR

Psí sporty jsou v ČR organizovány pod hlavičkou Českého kynologického svazu. V něm je sdruženo mnoho klubů, zabývajících se nejrůznějšími sportovními aktivitami, které všechny mají společného jmenovatele – dvojici člověk a pes. Po linii sportovní činnosti je Český kynologický svaz prostřednictvím Sdružení sportovních svazů ČR členem Všesportovního kolegia ČR a je zastoupen v Radě sportu a tělovýchovy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

6. 1. Český kynologický svaz

Základním posláním svazu je prostřednictvím svých orgánů, organizačních jednotek a jejich členů zabezpečovat a provádět kynologickou činnost. Ta zahrnuje zejména sportovní výcvik a chov psů. Veškerá činnost musí být prováděna v souladu s cíli a posláním Mezinárodní kynologické federace FCI, za současného respektování zákonů, vyhlášek a dalších předpisů České republiky a úzké spolupráce s orgány veterinární správy a ochrany zvířat.³²

Pro představu uvádím neúplný výčet klubů, sdružených v Českém kynologickém svazu, spolu s hlavním směrem jejich činnosti:

- Český kynologický svaz - služební a pracovní výcvik,
- Kynologická jednota ČR Brno - výcvik se zaměřením na poslušnost a ovladatelnost,
- Obedience CZ - výcvik se zaměřením na poslušnost,
- Svaz záchranných brigád kynologů ČR - výcvik záchranných psů,

³² Srov. Úvodní informace. *Český kynologický svaz*. [online]. [cit. dne 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.kynologie.cz/index.htm>>.

- Klub výcviku malých plemen ČR - sportovní výcvik malých plemen,
- Klub Agility - skokové disciplíny,
- DiscDog Klub - dog frisbee (létající talíř),
- Dog Dancing Club - cviky v rytmu hudby,
- Flyball Club - skokové disciplíny s vystřelovacím míčkem,
- Česká dostihová federace - psí dostihy,
- Coursing Club - běhání na přírodní trati za návnadou,
- Svaz sportu psích spřežení – mushing,
- HELPPES Centrum výcviku psů pro postižené - výcvik psů pro canisterapii,
- Českomoravská kynologická jednota - lovecký výcvik.³³

6.2. Základní kynologická organizace Zvoleněves č. 724

Jak jsem zmiňoval již v úvodu k této práci, jsem členem ČKS a spolu s bratrem a několika dalšími nadšenci jsme v roce 2007 znovu založili kynologickou organizaci v naší vsi. Proto mohu z vlastní zkušenosti referovat o činnosti jedné ze součástí organizace, o níž byla řeč výše.

Náš klub se nachází v obci Zvoleněves nedaleko města Slaný. Hlavním zájmem je sportovní kynologie a vzhledem tomu, že hodně členů je z ozbrojených složek, trénujeme zde i služební kynologii a areál využívají i další ozbrojené složky. Činnost klubu využívá i ZŠ ve Zvoleněvsi, kdy po domluvě s paní ředitelkou Mgr. Alenou Jurenkovou byly dětem předvedeny pachové práce psů, které spočívali v nalezení omamných látek přímo v budově školy a několik ukázek se zadržením ozbrojeného pachatele.

Členové základní organizace také buď sami pořádají dětské dny anebo na ně jsou zváni a zde předvádí své psy a jejich umění a tím svou činnost přibližují široké veřejnosti.³⁴

³³ Srov. Úvodní informace. *Český kynologický svaz*. [online]. [cit. dne 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.kynologie.cz/index.htm>>.

³⁴ Srov. *ZKO Zvoleněves č. 724*. [online]. [cit. dne 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.zkozvoleneves.cz/index.php>>.

6.3. Psí sporty

Existuje mnoho činností, které můžeme se psem využívat. Níže pro ilustraci uvádím jejich výčet a popis:

Služební a pracovní výcvik

Výcvik poslušnosti, sledování stopy, obrany psovoda a speciálních cviků v široké škále obtížnosti. Nejrozšířenější - **výcvik poslušnosti** probíhá na stovkách cvičišť po celé ČR. Poslušnost se provádí na vodítku nebo bez vodítka s využitím různých překážek (skokové, kladina, žebřík, apod.), ve vyšších úrovních na delší vzdálenost a bez mluvení (na posušky).

Obrázek:16

Sledování stopy znamená stopování psovoda či jiné osoby s odstupem od několika minut po několik hodin. Stopa je zpravidla několikrát prudce lomená, po cestě se nacházejí předměty kladeče a může být dlouhá až několik kilometrů.

Obrana psovoda obsahuje nalezení pomocníka v terénu či za použití umělých zástěn, jeho označení, předvedení, případně zadržení při útěku pomocníka či napadení psovoda. Pomocník je oblečen do ochranného obleku a speciálního rukávu.

Speciální cviky jsou definovány pro menší plemena (náhrada obrany) či ve speciálních zkouškách, spočívají zejména v nalézání ztracených předmětů, rozlišování předmětů dle podobného pachu, střežení odložených předmětů, apod.

Existuje několik variant (a zkušebních řádů) služebního či pracovního výcviku, z těch méně rozšířených je dobré zmínit např. *mondioring* - zaměřený na poslušnost, skoky a obranu, všechny cviky se provádějí v jednom sledu, pracovní plocha je pro každou soutěž jinak upravena (může např. obsahovat kusy masa, kterých si pes nesmí všimnout), pro obranu se používá celotělový oblek, pes může zadržet pomocníka nejen za ruce, ale i např. za nohy.

Agility

Agility je psí obdoba parkurového skákání koní a vzniklo v 70. letech v Anglii. Pes překonává na povel psovoda sérii překážek, jako jsou přeskoky, tunely, slalom, kladiny, houpačky, ad. Závodí se na čas, do výsledného času se také

Obrázek: 17

promítají trestné body za chybné překonání překážek. Psovod běží se psem, ale se nesmí ho při překonávání překážek dotýkat, možné je pouze jej ovlivňovat a povzbuzovat hlasem. Tvar trati a sekvenci překážek určuje rozhodčí, obsahuje zhruba 15 překážek dle obtížnosti, délka trati je do 200 m.

Flyball

Ve flyballu je podobně jako v agility založen na překonávání překážek, nicméně je méně náročný pro psovoda. Pes na povel psovoda, který zůstává na startu, překonává čtyři skokové překážky a pak naskočí na desku, která vystřelí míček. Míček poté opět přes překážky přináší zpět psovodovi. Závodí se v družstvech (štafeta). Tento sport vznikl v 70. letech v USA.

Psí dostihy

Psí dostihy se pořádají na speciálních pískových oválech, případně na travnatých oválech a jsou určeny pro plemena greyhound a whippet. Psi sledují umělého zajíce, který se pohybuje na vnitřní či vnější straně oválu. Běhy jsou dlouhé od 60 do 1000m. Pes běhá pouze jednou denně.

Dog frisbee

Psovod hází létajícím diskem a cílem je, aby pes disk zachytil dříve, než disk spadne na zem. Dle různých variant posuzování rozhoduje vzdálenost odhozu či umělecká hodnota provedení. Tento sport vznikl v 70. letech také v USA.

Obrázek: 18

Coursin

Obdoba dostihů určená pro chrtý a další rasy psů. Neběhá se na okruhu, ale ve volné přírodě včetně využití překážek. Trať obsahuje nenadále změny směru běhu. Každý pes absolvuje dva rozběhy na různých tratích. Rozhoduje bodování rozhodčích.

Tažné sporty

Řada sportů spočívá ve využití psa v tahu, často v kombinaci s orientačními schopnostmi psovoda, mezi nejznámější patří:

- **Mushing** - neboli jízda se psím spřežením, je sport týmový. V týmu je člověk a jeho nejlepší přátelé, tedy psi. Důležité je souznění duší, radost z pohybu a také touha vyhrávat. Mushing se nedá dělat pro peníze, jeho vyznavači jezdí hlavně pro vlastní potěšení.
- **Pulling** - tažení těžkého břemene na krátkou vzdálenost
- **Dogtrekking** - dálkový pochod se psem, zpravidla 100 km
- **Caniscross** - běh se psem (pes upoután na bederním pásu)
- **Bikejoring** - jízda se psem na kole
- **Skijoring** - jízda se psem na lyžích
- **Scooterjoring** - jízda se psem na koloběžce

Dogdancing

Pes pod vedením psovoda provede sérii cviků v rytmu hudby. Tento sport pochází z Anglie, kde vznikl z klasické poslušnosti.

Pasení

Pes musí ovládat stádo ovčí. Zkoušeno je několik disciplín dle stupně obtížnosti, např. vedení stáda, přivedení na určité místo, rozdělení stáda, apod.

Obrázek: 19

Lovecký výcvik

Výchova psa ke sledování, dohledání či lovu zvěře, myslivecký výcvik.³⁵

³⁵ Srov. *Psí sporty*. Pro psovody. [online]. [cit. 15. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>>.

7. KANISTERAPIE

Kanisterapie je metoda, kde se využívá kontaktu člověka se psem, má vliv na psychomotorický vývoj jedinců zdravých i se speciálními potřebami všech věkových kategorií. Pojem Kanisterapie, resp. Canisterapie znamená: „**Canis – pes a terapie – léčení**“. Existuje však mnoho způsobů jeho překladů, jako např. „*Canisterapie je léčba lidské duše psí láskou*“³⁶.

Ve světě se kanisterapie rozvinula převážně v 50 letech 20. století. U nás se začala rozvíjet po roce 1990. Sociologové si totiž před lety všimli, že péče o domácí zvířectvo zvyšuje nejen životní styl, ale i zdravotní stav venkovanů ve srovnání se stejně starými občany ve městech. Psychologové, psychiatři a neurofyziologové využili tyto poznatky a zavedli již před více než patnácti lety do režimu dne cílevědomý a pravidelný kontakt se živými zvířaty jako součást komplexní léčby nemocí ve stáří. V dnešní době se kanisterapie používá především k řešení problémů psychologických, citových, sociálně integračních aj.

Kanisterapie probíhá pod vedením kanisterapeuta ve spolupráci se zaměstnanci zařízení. Může být skupinová nebo individuální podle potřeby. V obou případech probíhá vždy pod dohledem canisterapeuta a s jeho pomocí. V žádném případě nejde o to vypustit psa do skupinky dětí či babiček a dědečků a za hodinu, když je pes unavený, si ho vyzvednout a jít domů!

7.1. Využití kanisterapie

Například **v dětských domovech** jsou děti, které se špatně vyrovnávají s životem bez rodičů. Psa berou jako kamaráda, má je rád takové jaké jsou, můžou si s ním hrát a mazlit se s ním. Pomáhají s péčí o pejska a to vede k vytváření pocitu odpovědnosti, ale také zvýšení sebevědomí, protože jejich osobnost je v této činnosti důležitá. Kanisterapeuti připravují různé hry, aby tyto děti co nejvíce psy poznaly a věděly, jak se

³⁶ Srov. GALAJDOVÁ, L. *Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie*. 1. vydání. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-789-3.

o ně starat a jak se k nim chovat. V dnešním světě plném počítačových her a Internetu je důležitý vztah ke zvířatům a přírodě vůbec nejen u dětí z dětského domova, ale u všech dětí pro jejich zdravý vývoj.

Psy je možné využít i v domovech *pro seniory*. Návštěvy psů působí jako příjemné zpestření obyčejného dne, staří lidé vzpomínají na své psy a i ti, kteří nechtějí obvykle komunikovat, vyprávějí příběhy ze svého života, když ještě měli svého čtyřnohého přítele. Tito lidé se potřebují na něco těšit a návštěvy psů jsou pro ně příjemným rozptýlením. Mnozí totiž, i když to zní krutě, zde čekají jen na svou smrt a proto canisterapie má i zde velký význam.

Poněkud odlišná terapie je v různých *ústavech pro mentálně nebo tělesně postižené*. Zde pes tvoří i součást jakési rehabilitace, protože napomáhá procvičování některých částí těla. Je těžké přimět postižené dítě, že musí procvičovat svaly na ruku, ale stejné dítě bez pobízení hází psu míček a natahuje se, aby ho pohladilo, rozevírá dlaň, aby cítilo jeho srst, když se s ním mazlí (tyto činnosti dělají stejně i staří lidé v domovech pro seniory). Děti, které jsou velmi pohybově omezené, se dokáží za psem i plazit nebo lézt po čtyřech, aby se ho alespoň dotkly.

7.2. Oblasti využití kanisterapie

Kanisterapii můžeme využít prakticky ve všech oborech, na které si vzpomeneme. Samozřejmě za předpokladu určitého přizpůsobení se danému stavu a situaci. Tím je myšleno určité prostředí, stav klienta po fyzické a psychické stránce, přístupnost k práci, musíme přihlížet k různým zdravotním problémům, např. alergie, patologický strach ze psů apod.

Socioterapie = léčba společenstvím

Problémové chování a vazby - prevence agresivity a šikany

- *Příklady:* dětská mozková obrna, drogově závislí, psychotici, klienti dlouhodobě ležící, poruchy chování, autismus - částečně, Downův syndrom - jen částečně,

hyperaktivita, starší lidé v Domovech důchodců, hluchota + slepota + poruchy řeči - jen částečně

Psychoterapie = léčba psychologickými prostředky

Uplatňuje se všude tam, kde jsou klinické obtíže způsobeny duševním stavem.

- *Příklady:* týrané a (citově) zanedbávané děti, epilepsie, hyperaktivita, dětská mozková obrna, poúrazové stavy, demence, Alzheimerova choroba, roztroušená skleróza, lehké mozkové dysfunkce

Fyzioterapie:

- **léčba fyzikálními metodami**
 - prohříváním (v tomto případě animálním teplem)
 - u některých nemocí nervového a pohybového aparátu
- **léčba pohybem**
 - při potřebě iritovat pohyb, zvýšit pohyb, zlepšit koordinaci a tělesnou kondici
 - Příklady: epilepsie, dětská mozková obrna, úrazy, amputace, lehké mozkové dysfunkce, Downův syndrom, Alzheimerova choroba, demence, roztroušená skleróza

Speciální pedagogika:

Speciální vývojové poruchy a mentální retardace

- Příklady: logopedie - všeobecně, zrakově postižení, hluchoněmí, lehké mozkové dysfunkce, dětská mozková obrna, cévně mozkové příhody a poruchou řeči.³⁷

³⁷ Srov. KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*, 1. vyd. České Budějovice : DONA , 2007. ISBN 80-7322-109-8.

8. NÁVRHY PROJEKTŮ DO PŘEDMĚTU VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Motivace:

Setkávání se zvířaty, ukázka jejich práce – pachové, obranné, pozorování souznění pohybu psa, figuranta a psovoda.

Řešení výtvarných problémů:

Kresby a malby zvířat – pozorování jejich pohybů, zvyků a chování získat co nejširší znalosti potřebné pro další práci. Vymodelovat zvíře dle vlastní představy. Pokusit se stylizovat zvolené zvíře. Navrhnout předmět užitné hodnoty, např. hračku nebo odpadkový koš ve formě zvířete.³⁸

Výtvarné problémy a jejich pojetí:

„Kresby z parku a z domova – pes a jeho pohled, srst, tlaky, pohyb těla. Psí pěšinky – země, tráva či dlažby, psí a lidské stopy. Čtení stop a vzkazů, čenichání, kličkování po trávnicích a chodnicích. Pán a pes. Psi na procházce, spojení pánů a psů vodítky, rozhovory. Kresba. Psi, o které se nikdo nestará. Pozorování na městském sídlišti, výtvarné vyjádření vlastních zážitků. Atlas psů – typické znaky psích ras. Leporelo z linorytů v životní velikosti doplněné o názvy ras a jmen psů. Psi, kteří právě vyšli ze salónu krásy – ironicky pojaty výtvarný objekt ve skutečné velikosti. Zvětšený průkaz o původu psa – dokument jako výtvarný objekt. Spojení znaku a textu – řešení razítka chovných stanic v přezvětšení. Linoryt, kruhový nebo obdélníkový formát. Poučení o designu obalů – čitelnost, nápadnost a srozumitelnost užitých prvků. Návrh řešení krabice na psí suchary. Výrobky pro psy. Vybavení krámu – kresba z paměti i podle skutečnosti. Prostředí v obchodě pro psy, instalace z kreseb nebo z papírových objektů.“³⁹

³⁸ Roesselová, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*, 1. vyd. Praha: SARAH, 1997. s. 111 - 112

³⁹ Srov. Roesselová, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*, 1. vyd. Praha: SARAH, 1997

Jak by asi vypadala srst, kdyby byla vytvořena z jiných materiálů. Co bychom cítili při dotyku s touto improvizovanou srstí. Ve výtvarném pojetí bychom lineární textury vytvořili značně zvětšené. Pro tento přepis srsti ve vysokém reliéfu bychom použili různé motouzy, dráty a papírové smotky.⁴⁰

Obrázek: 20

⁴⁰ Srov. Roesselová, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*, 1. vyd. Praha: SARAH, 1997

9. ZÁVĚR

Hlavním zaměřením kynologie je poskytnout stávajícím i budoucím psovodům, páníčkům a prostě všem, kteří mají psa a chtějí s ním prožít krásný psí život, dostatek kvalitních a jasně srozumitelných informací o všem, co se týče pořízení a výchovy psa. Tak, aby mohli být psovi vůdcem smečky, aby byl majitel schopen vychovat psa tak, že pouhá přítomnost čtyřnohého miláčka bude nezapomenutelný zážitek. Cílem je také zajištění všestranného sportovního vyžití všech zájemců o chov a výcvik psů z řad dospělých a mládeže.

V záchranářské kynologii od sebe nemůžeme dost dobře rozdělit psa a psovoda, tyto dva společníci spolupracují jako tým, v případě jakékoli záchranné akce se jedná o týmovou spolupráci. V tomto případě je jejich cílem úspěšná práce, kdy se jedná zejména o záchranu lidského života, ale také bezpečí jich samých, v mnohdy nebezpečných situacích, do nichž se mohou dostat.

Psi přináší lidem prostřednictvím oddanosti a věrnosti ničím nepodmíněnou lásku. Psi žijí v mnoha podobách a velikostech, aby mohli být člověku po boku za každé situace – od loveckých psů králů, ovčáckých psů pečujících o stáda až po psíky vhodné na dámský klín. Doprovázením lidí na nejrůznějších životních cestách mohou psi pomáhat a rozdávat lásku po celém světě.

Pes dělá vše proto, aby projevil lásku svému pánovi. Německý ohař pomáhá pánovi při lovu ptáků. Bernardýn zachraňuje ty, kteří zbloudili v horách. Skotský teriér ochraňuje domov a rodinný krb. Čivava loví myši a dává pozor na vetřelce. Keeshond hlídá náklad na lodích. Basset pomáhá při lovu jezevců. Maltézský teriér žije v neustálém kontaktu se svým pánem a rád lehává na klíně nebo na polštáři. Kolie a pastevecká plemena ochraňují stádo i ovčákovu rodinu a tak dál.... Tato stvoření se věnují různým činnostem, ale stále mají na mysli svůj hlavní úkol - *rozdávat lásku*.

Spousta lidí si myslí, že pes je na světě proto, aby něco dělal, ne aby byl. To je ale omyl. Hlavním úkolem psa je **být** se svým pánem. Psovi přináší radost jeho emoční a duchovní spojení s člověkem, protože tak plní svůj hlavní úkol.

S radostí se dělím o své zkušenosti a představuji božskou moudrost zvířat těm lidem, kteří jsou připraveni naslouchat. A protože psi patří k nejlepším učitelům,

představuji jejich moudrost s nadějí, že se naučíme nacházet a respektovat to, co nám dávají, a naučíme se naslouchat a prožívat s nimi život „naplno“.

Jedním z úkolů, které jsem si při přípravě své práce vytkl, bylo seznámit čtenáře s výcvikem a využitím psa v ozbrojených složkách takovým způsobem, aby si i laik dokázal představit, co všechno předchází tomu, než se pes tzv. „dostane na ulici“. Aby si uvědomil, co vše je nezbytné jak psa, tak i psovoda naučit, aby tvořili sehraný tým a byli společně schopni zachránit lidský život, nalézt zraněného nebo vystopovat a zadržet pachatele. Také jsem psa představil jako „léčitele“, který dokáže svou pouhou přítomností pomoci lidem zdravým i nemocným, starým i mladým. Jsem přesvědčen, že cíl práce, kterou jsem si v úvodu stanovil, tedy identifikovat styčné body soužití člověka a psa jak v historii, tak hlavně pak v současnosti, se mi podařilo naplnit.

Použitá literatura

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2003, kterým se vydávají pravidla služební kynologie.

GALAJDOVÁ, L. *Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie*. 1. vydání. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-789-3.

HRUŠOVSKÝ, J. a kol. *Pes a jeho výcvik*. 2. vyd. Praha : Naše vojsko, 1999. s. 9. ISBN 80-206-0091-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*, 1. vyd. České Budějovice : DONA , 2007. ISBN 80-7322-109-8.

ROESELOVÁ, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*, 1. vyd. Praha: SARAH, 1997. ISBN 80-902267-2-8

RULC, J. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha : CanisTR, 2011. ISBN 978-80-904210-3-5.

Internetové odkazy:

DEWEY, T., BHAGAT, S., Canis lupus familiaris. *Animal Diversity Web*. [online]. Cit. 11. 3. 2011. Dostupné na WWW:
<http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/accounts/information/Canis_lupus_familiaris.html>.

ELIŠKA, R. *Pes jako módní doplněk?* Slečna.info. [online]. [cit. 10. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://slecna.info/tvuj-svet/pes-jako-modni-doplněk/>>.

Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. Cz-pes. [online]. [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#ZAKLADNI>>.

Greyhound – umělecké dílo přírody. Jamie, Shaaza a Snowie. [online]. rev. 07-01-2009. [cit. 3. 3. 2011]. Dostupné na WWW:

<<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>>.

Historie vzniku služební kynologie. Cz-pes. online. cit. 14. 2. 2011. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>>.

KRANÁTOVÁ, M. *Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice.* Praha, 2001. Bakalářská práce. Policejní akademie České republiky. Ústav policejné bezpečnostních činností. Katedra bezpečnostních služeb. Vedoucí práce Z. Chmela. Cz-pes. [online]. [cit. 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>>.

Odbor služební kynologie a hipologie. Policie České republiky. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>>.

Psí sporty. Pro psovody. [online]. [cit. 15. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>>.

Útvar psovodů. Městská policie hlavního města Prahy. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.mppraha.cz/o-mestske-policii/struktura/useky/psovodi.htm>>.

Úvodní informace. *Český kynologický svaz*. [online]. [cit. dne 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.kynologie.cz/index.htm>>.

Výcvik záchrannářských psů. Hafici.cz. [online]. rev. 28-02-2008. [cit. 5. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.hafici.cz/clanky/vychova-a-vycvik-psa-2/vycvik-zachranarskych-psu-39/>>.

Výcviková střediska psů POLICIE ČR. Chovatelská stanice FCI EC Čižinský Potok. [online]. rev. 25-10-2010. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/168-vycvikova-strediska-psu-policie-cr>>.

Základní péče o psa. WWW.HAF-HAF.CZ. [online]. [cit. 12. 2. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.haf-haf.cz/uprava/uprava.asp>>.

ZEMANOVÁ, V. Certifikace USAR týmu. *Working dogs*. online. rev. 17-10-2010. cit. 5.3.2011. Dostupné na WWW: <<http://www.02.working-dogs.eu/index.php/zachranna-kynologie/patrani-zachrana-a-izs.html>>.

ZKO Zvoleněves č. 724. [online]. [cit. dne 8. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.zkozvoleneves.cz/index.php>>.

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1:

Pes na misi, dostupné na <http://sportovni-kynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obrázek 2:

Obrany městské policie, Ústí nad Labem, autor: František Škvřina

Obrázek 3:

Kamenný pomník na paměť věrných služeb psa ARCA, autor: Výcvikové středisko psovodů a služebních psů Býchory

Obrázek 4:

Ukázka z výcviku speciálních kurzů, dostupné na: <http://sportovni-kynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obrázek 5:

Irák, pes vyhledává munici a povstalce, dostupné na :

http://213.215.107.78/fotoalbumy/361/024/mf_361024006_df2e8da8c171b95c76c15f13c1659da2.jpg

Obrázek 6:

Ukázka komplexního povelu: dostupné na: <http://sportovni-kynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obrázek 7:

Pes při pátrání, po závalu laviny, autor: Josef Růžička

Obrázek 8:

Pes a celebrity: autor: Oldnavy.com, KuTV.com

Obrázek 9:

Pes jako drak, autor: animalphotography.com/solent

Obrázek 10, 11:

Ukázky psího oblečení, autor: Filip Trauč

Obrázek: 12

Pes ve společnosti, dostupné na:

<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>

Obrázek: 13

Pes jako umělecké dílo, dostupné na:

<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>

Obrázek: 14

Pes při stříhání, autor: Filip Trauč

Obrázek: 15

Foto údajně vyčesaného psa, autor Hana Marcínková

Obrázek 16:

Výcvik psa, povel vpřed, dostupné na : <http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obrázek 17:

Pes při závodech agility, skok přes překážku, dostupné na:

<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obrázek 18:

Pes při chytání frisbee, dostupné na: <http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obrázek 19:

Ukázka psího tance, autor: Ka Tachyon

Obrázek 20:

Po ukázkách děti malují obrázky, auto Alena Veselá, dostupné na:

<http://www.praha14.cz/~listy/2010/2/neziskovsky.htm>

Seznam obrazových příloh:

Ukázky z výcviku obran ZKO Zvoleněves:

Obr. 1, autor: František Škvrna

Obr. 2, autor: František Škvrna

Obr. 3, autor: František Škvrna

Obr. 4, autor: František Škvrna

Obr. 5, autor: František Škvrna

Obr. 6, autor: František Škvrna

Obr. 7, autor: František Škvrna

Obr. 8, autor: František Švihlík

Obr. 9, autor: František Švihlík

Obr. 10, autor: František Škvrna

Obr. 11, pes na misi, dostupné na <http://sportovni-kynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obr. 12, ukázka z výcviku speciálních kurzů, dostupné na: <http://sportovni-kynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obr. 13, Irák, pes vyhledává municí a povstalce, dostupné na :
http://213.215.107.78/fotoalbumy/361/024/mf_361024006_df2e8da8c171b95c76c15f13c1659da2.jpg

Obr. 14, Kamenný pomník na paměť věrných služeb psa ARCA, autor: Výcvikové středisko psovodů a služebních psů Býchory

Obr. 15, ukázka komplexního povelu: dostupné na:
<http://sportovnikynologie.ic.cz/plan-vycviku-sluzebniho-psa.a170.html>

Obr. 16, pes při pátrání, po závalu laviny, autor: Josef Růžička

Obr. 17, pes a celebrity: autor: Oldnavy.com, KuTV.com

Obr. 18, pes jako drak, autor: animalphotography.com/solent

Obr. 19, pes jako dromedár, autor: animalphotography.com/solent

Obr. 20, ukázka psího oblečení, autor: Filip Trauč

Obr. 21, ukázka psího oblečení, autor: Filip Trauč

Obr. 22, ukázka psího oblečení, autor: Filip Trauč

Obr. 23, ukázka psího oblečení, autor: Filip Trauč

Obr. 24, pes ve společnosti, dostupné na:

<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>

Obr. 25, Pes jako umělecké dílo, dostupné na:

<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>

Obr. 26, Pes jako designový doplněk, dostupné na:

<http://www.jamieashaaza.estranky.cz/clanky/greyhound---vse-oplemeni/greyhound---umelecke-dilo-prirody.html>

Obr. 27, Pes při stříhání, autor: Filip Trauč

Obr. 28, foto údajně vyčesaného psa, autor Hana Marcinek

Obr. 29, úprava psa, autor Hana Marcinek

Obr. 30, Výcvik psa, povel vpřed, dostupné na :

<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obr. 31, Pes při závodech agility, skok přes překážku, dostupné na:

<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obr. 32, Pes při chytání frisbee, dostupné na:

<http://www.propsovody.cz/psi-sporty.html>

Obr. 33, ukázka psího tance, autor: Ka Tachyon

Obr. 34, ukázka psí kanisterapie, foto: Jarmila Jelínková

Obr. 35, tzv. Šikovný společník, foto: Roman Pavlíček

Obr. 36, asistenční pes, foto Barbora Kelnerová

Obr. 37, po ukázkách děti malují, foto Alena Veselá, dostupné na:

<http://www.praha14.cz/~listy/2010/2/neziskovky.htm>

Obr. 38, obrázek na téma zvířata pro I. stupeň ZŠ, dostupné na :

http://www.veskole.cz/i1524_zvirata.html

PŘÍLOHA

Ukázky z výcviku obran ZKO Zvoleněves.

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Obr. 7

Obr. 8

Obr. 9

Obr. 10

Ukázka psů specialistů:

Obr. 11

Obr. 12

Obr. 13

Psi jako doplněk

Obr. 17

Obr. 18

Obr. 19

Ukázka psího oblečení:

Obr. 20

Obr. 21

Obr. 22

Obr. 23

Se psem ve společnosti:

Obr. 24

Obr. 25

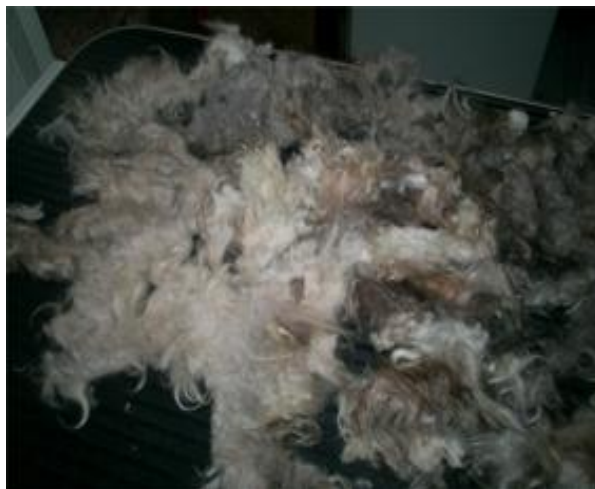

Obr. 26

Úprava psů:

Obr. 27

Obr. 28

Obr. 29

Psí sporty

Obr. 30

Obr. 31

Obr. 32

Obr. 33

Kanisterapie

Obr. 34

Obr. 35

Obr. 36

Dětská tvorba

Obr. 37

Obr. 38